

מע"י שלוחו. וי"ל בפירוש, דהויא מלוה נוספת שיעשה מלוה בעלמו, וכנראה דדרישה יעו"ש.

ובתום' ר"י הזקן כתב כל מלוה המוטלת עליו יעשה בגופו. ומש"כ המוטלת עליו, נראה שבא להוסיף משיטת הר"ן דמאי מלוה זה איכא הא פטורה ממלוה פרו ורבו, וכתב משום שהיא מסייעת למלוה הצעל ועל ידה מקיים מלוה. האומנם מ"מ אין המלוה מוטלת עליו שהרי היא פטורה.

וי"ל' לחוס' ר"י הזקן, דאשה היא לא רק מסייעת בעלמא כ"א שהיא בכלל עיקר המלוה דפרו ורבו, ועל דרך שכתב ריטב"א במלוה זרכת כהנים שגם ישראל המחברך הוא בכלל המלוה שיקבל זרכת כהנים. ויותר נראה לומר דס"ל כהר"מ דהמלוה היא לא מלוה פו"ר כ"א מלוה קידושין, ואשה נמי בכלל המלוה דכי יקח איש אשה, עי' סה"מ מלוה רי"ג. [ועיי"ש בסוף מנין המ"ע דאיכא נוסחי דלא גרסי שם דמלוה זו אינה נוהגת בנשים]. גם י"ל דס"ל משום מלוה לשבת יצרה, שכ' תוס' בגיטין מ"א שאשה מלוה. ולרש"י שהוא משום שכר טפי י"ל כהר"ן דמ"מ עוסקת במלוה בעלמה, אבל לר"י הזקן דצעי מלוה המוטלת עליו, ז"ל דמפרש משום המלוה ענמה וכדעת הר"מ.

הר"ב' הביא למתני' לענין תרי דיני דבו, דמקדש ע"י שליח, ושמלוה זו יותר, וז"ל הר"מ בפ"ג הי"ד, יש לאיש לעשות שליח לקדש לו אשה וכו' וכן האשה הגדולה עושה שליח לקבל קידוש' וכו' וכן האב עושה שליח לקבל קידוש' בתו וכו'. ובהי"ט כתב ז"ל, מלוה שיקדש אדם את אשתו בעלמו יותר מע"י שלוחו, וכן מלוה לאשה שתקדש ענמה בידה יותר מע"י שלוחה. וזריך דיוק שינוי לשונו לענין מלוה מאשר לענין הדין. דבהי"ד לענין דינא כתב לעשות שליח לקדש לו אשה, וכאן כתב את אשתו. ובאשה כתב למעלה לענין שליח לקבל קידוש' וכו', ובמלוה כ' שתקדש ענמה בידה ולא כ' לקבל קידוש'. גם ז"ע שבאיש לא כתב איך יקדש אלא מלוה שיקדש את אשתו, ובאשה כתב שתקדש ענמה בידה, מוסף איך שתקדש.

ונראה דשאני דין הקידושין מהחפלא דמלוה קידושין, דלענין דין הקידושין איירי במעשה הקידושין במה שהאיש מקדש אשה והאשה מקבלת קידוש' וזהו הכי יקח איש אשה, אבל מלוה הקידושין היא כמבואר בר"מ

אז לבתו, אלא דכיון דמקבל גט לבתו והויא קבלה עבורה זהו נלמד דדין שליחות ושייך לומר על זה שכן מצינו שליחות בע"כ. אבל כיון שהוא זכות מיוחד דאב בפ"ע ולאו דין שליחות ממנו י"ל דניתן לו זכות זו גם בע"כ דבת אף שאינו משום צעל דבר ומקנה. [דוגמא לכך סברת מרן הגר"ח זללה"ה דאף דדין עבד כנעני הוא דין בפ"ע ואינו מדין שליחות ממנו מ"מ כיון דיקוד דינו הוא שנותן עבור חברו דדין שליחות נלמד דין עבד כנעני דדין שליחות ועכו"ס שאינו בשליחות אינו דדין ע"כ. ולא כמוש"כ הקל"ה"ח דעכו"ס אימא דדין עבד כנעני].

ול'הריטב"א' י"ל, דהנה דדין קבלת אב לבדו הרי תרתי איתנייהו זי', חדא שהוא המקבל את הגט והב' שצקבלתו מתגרשת. יעוין ר"מ פ"ב גירושין הי"ח שכתב האב מקבל גט לבתו קטנה ובהגיע הגט לידו נתגרשה. והרי דחשיב לה הנך תרתי. ומצינו ג"כ בצ"א וקבלי קידושין, שמתקדשת בדעת מקנה דאב וכמוש"כ הרא"ש שם ובהגיע הכסף או השטר לידה נתקדשה. וי"ל דהמקנה לקידוש' הוא האב ומש"ה זוכה בכסף קידוש' אחרי שהוא המקדשה מדין בעלים, האומנם לענין יד קבלת קידוש' זהו תליא ביד המתקדשת ואב מדין שליחות הוא שמקבל עבורה.

ושאל' הרב מאיר חיים זילבר נ"י, וכיון דצעי שליחות, שוב איכא הוכחת הריטב"א דלא מצינו שליחות בע"כ. וי"ל, דאם השליחות דידו כידה שאני שזה רק לאשוויי ידו כידה וזה שייך גם בע"כ, ורק בשליחות לקדשה בע"כ לא מצינו. ונימא עוד, דמהני' מה שהוא בעלים על הקידושין, דשוב גם שליחות דידו כידה איכא גם בע"כ לקבל קידוש' וגיטתה שהוא הבעלים, וז"ע.

רש"י' ד"ה מצוה בו יותר, מקבל שבר מפי. ומשמע דגוף המלוה ענמה אינה יתר בו מבשלוחו, ומלוה זו הוי יותר רק לענין קבלת שכר טפי משום דעסיק גופו במלוה.

ובפיה"ב' הנדפס מחדש כתב, שהתעסקות אדם במלוה בעלמו יותר שלם מאשר יטיל על זולתו וכו'. ומשמע דקיום המלוה גופא הויא יותר שלם כשעוסק בעלמו. וב"א הרה"ג ר' שלמה יצחק שליט"א אמר שמש"כ הר"מ יותר שלם, על ההתעסקות קאי ולא על המלוה. וכ"נ בר"מ בפ"ג אישות הי"ט שכתב מלוה שיקדש בעלמו יותר

כמוך וכו'. והרי דאית צהו משום תרתי, מה"ט הרי כולהו הן בכלל מצות ואהבת, ומדבריהם ה"ה צמ"ע מיוחדת על כל דבר צפ"ע צפרט. וכמו"כ מפרש לה הר"מ דמשום שהוא בכלל מ"ע דואהבת מה"ט, הרי מדבריהם הוא צמ"ט ל"ט צמיוחד שלא לקדש צמו קטנה ולא לקדש עד שיראנה שמא יראה צה דבר מגונה. ובקטנה דל"ט אכל האב מצות ואהבת, ז"ל דמ"מ ה"ה בכלל איסורא שאמרו חכמים משום מצות ואהבת שעל המקדש. [והר"מ הא כתב דכל איש לא יקדש קטנה. וזהו ודאי דהוי ממצות חכמים נוספת ולא משום עיקר חובת דואהבת].

ובפיה"מ צנסהדרין פ"ז כתב הר"מ ז"ל, אכל אם היה מסתכל צה לידע אם היא יפת מראה כדי שישאנה או אם היא כעורה ולא ישאנה זה ראוי לעשות והתורה מצוה על זה. וכתב שם המגיה שהוא מגמ' דידן מואהבת. והרי כתב לה צמ"ט מהתורה, וצחיצורו כתב מצות חכמים. והוא כמוש"כ, דיש צזה גם משום מצות תורה משום בכלל ואהבת, ויש צזה גם משום מצות חכמים באיסור קידושין. ומדויק עוד, מה דשם הוסיף גם זה דמסתכל לידע אם היא יפת מראה היא כדי שישאנה, הו"א מצוה. דלענין מצות תורה דואהבת גם זה בכלל לישא יפת מראה לקיום ואהבת, ול"ט זה למ"ע דדבריהם ולאיסור קידושין כלל שנאמר רק אם מקדש בלי שיראנה.

ואשר לפ"ז נראה דלענין איסורא דקידושי קטנה, הרי להר"מ חד איסורא הוא ממצות חכמים לאיסור הקידושין כל שיכול לצוא לציטול ואהבת, ואף דצמקדש עד שיראנה הרי יצוא לציטול ואהבת דידי' ממש, ובקידושי קטנה האב לא יצטל מצות ואהבת, מ"מ משום למא דואהבת אסרו חכמים קידושין כאלו, ומרווייהו שוין באיסורן ממצות חכמים וכנ"ל.

אבן לרש"י דליכא איסור קידושין ורק מצוה שיראנה משום חובת ואהבת, הרי ל"ט זה אלא צדידי' דמשום קיום מצות ואהבת דידי' מצוה שיראנה, אכל ל"ט כן בקידושי האב דאיהו אינו עובר על מצות ואהבת, וגם דכיון דהמצוה היא שיראנה, הא ל"ט זה צקטנה כלל, ועל כרחק דתתי איסורי נינהו דלא דמיין לאהדדי ולא צחדא מחמת נינהו. וזהו שחילקן הטור, דלענין עד שיראנה אסור הוא משום עזרת מצוה ממש, ולענין האב מצוה צעלמא היא. ומצאתי צרש"י שעל הר"י צף שכתוב שם דסמך לזה דאסור לאב לקדש את צמו קטנה הוא מקרא דנקרא לנערה ונשאלה את פיה. והרי להדיא דתרי גווני איסורי ומצוה נינהו, זה מקרא דואהבת וזה מקרא אחר, וכמוש"כ.

צריש ה' אישות, שאם רוצה לישא אשה שיקנה ויקדשנה מחלה ושישא אשתו ע"י קידושין דוקא. אשר זהו שדייק לכחוב שיקדש את אשתו. וגם באשה לענין המצוה אין המצוה קבלת קידושי כ"א מה שמתקדשת לו לאשתו, וזהו שכתב שמתקדש את עצמה. ומה שהוסיף באשה צידה, נראה דבאיש הרי המצוה דקידושי אשתו זהו גם מעשה המצוה שהמצוה היא שיקדש, וצנתינת קידושי' הוא שמתקדשה, ואשר זהו שכתב מצוה שיקדש אכל באשה המצוה היא שמתקדש עצמה ותהי' אשתו אכל מעשה המצוה היא קבלת קידושי' צידה, וזהו שהוסיף הצידה דזהו החפאל דמעשה מצוה דאשה.

החזור צריש סימן קל"ה הציא מילמא דרצ דאסור לאדם לקדש את האשה עד שיראנה, והוציאה צלשון איסור דאסור לקדש ע"י שליח, ובסי' קל"ז לענין איסורא דרצ לקדש צמו קטנה עד שמתגדל ותאמר לפלוגי אני רוצה הוציאה צלשון מצוה דמצוה שלא יקדשנה עד שמתגדל וכו', וצ"ע, והרי צתרווייהו אמרי' איסורא.

והנה צרש"י ד"ה צהא איסורא נמי איכא, כתב דמצוה שיראנה שמא תתגנה עליו. ומצואר צרש"י, דהא איסורא דקאמר רצ משום חיוב המצוה הוא דמצות ואהבת מחייצתו שיראנה שמא תתגנה עליו, והמצוה על הראי' היא, והו"א דומיא מש"כ הר"י צפ"ק דשבת והר"מ פרק ל' מהל' שבת הי"ג דשלשה ימים קודם השבת אין מפליגין צספינה משום דלא יכלי למיעצד מצות עונג שבת, דמצות עונג שבת מחייצתו לא להפליג משום ציטול המצוה. וכן יפרש צרש"י הגמ' צנדה י"ז א' אסור לאדם לשמש מטתו ציום שמא יראה צה דבר מגונה ורחמנא אמר ואהבת וגו'.

אבן צדעת הר"מ שכתב מצות חכמים שלא יקדש אדם צמו כשהיא קטנה עד שמתגדל וכו', נראה דאיכא מצות חכמים צלא תעשה על הקידושין עצמן שאסרו חכמים הקידושין. ויעוין פיה"מ דאיסורא דעד שיראנה ואיסורא דקידושי קטנה, חד טעמא הן. וכ"נ ממש"כ הר"מ וכן האיש אין ראוי לקדש קטנה ולא יקדש אשה עד שיראנה, הרי דתרווייהו חד איסורא הוא, ועי' מ"מ. ואף שצגמ' אמרי' משום ואהבת לרעך כמוך, ומאין צא איסור קידושין, נראה שהר"מ מפרש לה על דרך שכתב צרפ"ד מהל' אצלות, מ"ע של דבריהם לצקר חולים ולנחם אצלים ולהוציא המת ולהכניס הכלה וללוות האורחים וכו' אע"פ שכל מצוות אלו מדבריהם ה"ה בכלל ואהבת לרעך

[וברש"י צמתני' כתב דאסורא דקטנה משום אורח ארעא הוא, ומדויק נמי כמוש"כ].

תורם משום דצעי' אחס' ולא התורם את שאינו שלו דצעי' תרומת אחס', וצעי' שליחות.

וברב"ר האו"ש כתב א"ל צעונג יו"ט צקי' ז"ג וצקי' ק"ו, לענין פדיון מעשר שני, וצחי' רבנו חיים הלוי כתב שם כמו שכתבתי.

ובזה יש ליישב קו' הרש"ש דלמה הביאה הגמ' ממשנה זו שצפ"ד ולא הביאה מפ"א דצעי' הרשאה לתרום ועכו"ם אינו תורם. ולפמש"ג, ה"י אפשר לומר כקו' האו"ש שצ"ל לשליחות רק לנתינת רשות שאינו מעבד, ועכו"ם אינו תורם משום שאינו בתרומה דנפשי' ולא משום שאינו בשליחות, וממתני' דהכא שיכול לומר דהכי אמדחיק, ומטעם שכ' תוס' דציטל דעתו, זהו רק בשליח נאמר ולא בנתינת רשות צעלמא שאינו מעבד. וא"ש בזה קו' העצמות יוסף, ל"ל להביא כולה מתני' דפיחת והוסקיף ולא סגי בהא דתרומתו תרומה דרישא.

ובר"ב פ"ג אישות כתב עושה אדם שליח ומרשהו לתרום. כתב לתרתי גם לשליחות וגם לרשות. ולפמש"ג י"ל דע"ס ההפרשה סגי מטעם רשות, אבל צעי' שיהי' הרשות בשליחות הצעלים.

רש"י ד"ה במחשבה, נותן עיניו בצד זה וכו'. וברש"י בגיטין מצואר יותר שכתב נותן עיניו בצד זה לשם תרומה ואוכל בצד זה אע"פ שלא הפריש. ור"ל דתרומה צעי' הפרשה, ובמחשבה נותן עיניו בצד זה דתרומה חשיבא הפרשה לשם תרומה, ובהפרשה נעשית תרומה.

ולקמן ד"ה שכן ישנן במחשבה לגבי קדשים כתב דגמר בלבו לומר עולה הוי עולה, ולמה לא כתב כן גם בתרומה. ולפמש"ג דבמחשבה חשיבא הפרשה, חשיבא הפרשה ע"י מעשה, כדאיחא בתוס' ריש האומר ובתשו' מהרי"ט סי' קכ"ו, ולפ"ז נעשה תרומה בהפרשה צמעה ולא במחשבת תרומה.

גמ', חבורה שאבד פסחה וכו'. האו"ש פ"ג אישות ה"י כתב דדין שחיטה בצעלים בקדשים ופסח הוא למצוה צעלמא ולא לעבד. ולפ"ז ז"ע איך מביאה הגמ' משם דמהני' שליחות בקדשים דילמא הקרבן כשר אבל לא קיים מצותו. והנה לישנא דמתני' ז"ע דתני הוא אוכל משלו והן אוכלין עמו. דמשמע שהוא העיקר והן טפלין לאכול עמו. גם יעוין ברש"י שכתב דד"ה והן אוכלין עמו, שהרי עשאוהו שליח לשחוט. ומשמע דלענין שהם יהיו מותרין

גמ', מה לגירושין שבין ישנן בע"ב. וברש"י, הלכך איחתייהו נמי ע"י שליחות. מצואר דמפרש שהיא קולא בגירושין שישנן בע"ב, ואיחתייהו נמי ע"י שליחות, וגם כתב ה'ל כך, ור"ל שאינו פירכא בקולא וחומרא צעלמא כ"א דקולא זו צמותן טעם דליהוי גם ע"י שליחות. ואינו מפרש משום אלימות כח הבעל לאשוויי שליח, או משום קולא צמעה האשה, כמו שפי' בפ"י, ומשום תרי טעמי לצעל ולאשה.

וברתום' לקמן ד"ה מה וד"ה שכן, כתבו דיש למיפרך מה לגירושין שכן ישנן בע"ב לגבי תרומה. וצפ"י הקשה דהטעם דצפ"כ הוא משום צעלים והרי גם בתרומה הוא צעלים. והוא לש"י צטעם דצפ"כ, ולפמש"ג בפירש"י, לק"מ.

דף מ"א ב'

גמ', מנלן. ופירש"י דשליח תורם, ולקמן לענין קדשים כתב מנלן דשלומו כמותו לשחיטת קדשים. ומצואר דשאיני דין שליחות הנריך לתרומה מאשר לקדשים דבתרומה צעי' לשליחות כדי שמעשי השליח יהיו קיימין ותרומתו תרומה ובקדשים צעי' שליחות לאשוויי כמותו דאיכא שחיטת צעלים. ולפ"ז ז"ע דאיך שייך לומר ויילף קדשים מתרומה אחרי דלאו חדא דינא דשליחות נינהו.

והפשוטו בזה, דלכו"ע יסוד דין שליחות הוא דין שלוחו של אדם כמותו, ובתרומה מדין שלוחו כמותו השליח תורם ובקדשים מדין כמותו חשיבא שחיטת צעלים, ומתווייהו מכח יסוד דין דינא דשליחות דשלומו כמותו, ומהני בכל מקום לפי דינו.

גמ', ונכתוב רחמנא בתרומה וניתו הנך ונגמרו מיני'. ובאו"ש פ"ד תרומות הק' דלשיטת הירושלמי דאדם תורם על של הפקר, א"כ לא צעי' שהצעלים יתרום, ואין אדם תורם שאינו שלו, ע"כ הוא שהצעלים מעבדין, וא"כ א"ל כ"א רשות הצעלים צעלמא שאינו מעבד, ול"ל לשליחות, ואיך יילף שליחות לכה"ת.

ולא קשה, דאף שמורם על של הפקר, מ"מ בתרומה שיש לו צעלים צעי' תרומת צעלים, ובאינו שלו אינו